

is, amelyet be kell járnia az előadóknak. Az énekesek, karnagyuk varázsló inspirálásával ki-be töltötték a hangzó teret. Finom lélegzéssel szólalt meg ezután Orbán György: Ave verum corpus című alkotása. Sokáig őrizzük a gyönyörű, hosszú záróhang emlékét. Gyönyörű volt R. Thompson: Alleluja című művének hangba költése és a koncert méltó befejezése volt Kodály Zoltán: A 114. genfi zsoltár című művének nemes erőt sugárzó megszólaltatása is. *Orgonán közreműködött: Horváth Márton Levente.* A közönséget méltán nyűgözte le e nagy jövő előtt álló kórus hangzása, a művek ragyogó megszólaltatása, s a karnagy bombasztikus ereje. A nagy elismerést a kórus a közönséget körbe álló énekléssel köszönte meg.

A közönség nagy öröme, két eltérő alkatú művész két kitűnő kórusával, felejthetetlen estével nyílt meg a Nemzetközi Zenepedagógiai Szimpózium. Alig tudtunk elszakadni a zenétől és egymástól: a kellemes tavaszi estében még sokáig állt a lelkes hazai és külföldi hallgatóság a templom előtt.

Hraschek Katalin

Csodák pedig vannak

A Nemzetközi Szimpózium két hangversennyel fejeződött be.

Az egyik április 25-én a *Zeneakadémia Solti György Kistermében* megtartott kórushangverseny, a másik a rákövetkező napon *Sebestyén Márta* és a *Magyar Népzenei Együttes* tagjaiból alakult öttagú csoport közös népzenei bemutatója volt a budapesti MOM Művelődési Házban.

A zeneakadémiai, 25-i esten a nyíregyházi *Pro Musica Leánykar* és az *Új Liszt Ferenc Kamarakórus* lépett fel. A szervezők nyilván nem véletlenül választották épp ezt a két kórust a gálaest szereplőjéül, hiszen mindkettő hazai kóruséletünk legjobbjai közé tartozik, egyúttal nemzetközi berkekben is ismert sőt elismert, tehát méltán reprezentálhatta hazai értékeinket és az énekléssel kapcsolatos módszertani tudnivalókat.

Aki ismeri és már hallotta énekelni a **Pro Musica Leánykart**, annak aligha mondok újat azzal, hogy micsoda gyönyörűség hallgatni ezeket a dalosokat, még a szakmaibeliéknak is. A kórus telt, erőteljes hangzása, más együttesekhez képest vérbő és mégis érzékeny előadásmódja nemcsak a magyar néplélek és kórusművészet színe-javát adja, hanem az éneklés lényegét is bemutatja. Dicsérő jelzőkből és nemzetközi díjakból a kórus már annyit gyűjtött be eddig, hogy számlálni is alig lehet. Mint ismeretes, a hazai kórusiskolák közül épp a nyíregyházi az, amelyik használható, ezek szerint jól bevált módszereivel képes volt kinevelni ezt a tökéletes szépségű előadói együttest.

Kossuth-díjas karnagyuk, *Szabó Dénes*, és maga a kórus is újfent remekelt ezen az esten. Előadásukban – nyilván célzatosan – a legismeretesebb magyar kórusrepertoárból válogattak, hirdetvén: mi, magyarok, Nyíregyházán így csináljuk. Elsőként magyar népdalokat adtak elő, de nem ám akárhogy! Hanem meghökkentő, rendhagyó és felemelő élményt adó módon. Vagyis a megszokottól eltérően a kórus tagjai nem libasorban, némán vonultak fel a színpadra, hanem különböző helyekről egyenként, énekelve, népviseletben sétáltak a színpadra, s mire egyenként oda fölértek, a nézők fülét sok irányból „csiklandozó” sokféle hangszíni gyönyörű uniszono énekből egyetlen hatalmas polifón ének fejlődött, amely aztán visszafelé is megtette ezt az utat: fokozatosan fogyva, a dalosok egyenként hallgattak el, s a dallam végül visszatért a kezdeti egy szál énekhanghoz. Megrázó hangélmény volt ez a sokfelől felhangzó, sokféle egyedi hangszínből fokozatosan kifejlődő, élő, lüktető éneklési mód, amely a magyar népdal lelkét, természetét mutatta meg ropant érzékletesen, folyamatában, fejlődésében. Azt a folyamatot, amelyben a magányos egyszólamú magyar népdal közös, gazdag énekléssé, csodás kórusénekléssé fejlődik, egyúttal a visszautat is jelezte az egyéni, magányos énekléshez.

Természetesen más kórusok is élnek olykor azzal, hogy az egyes szólamokat, szólamcsoportokat egymástól távolabb vagy a színpad, a nézőtér különböző részein, esetleg a karzaton helyezik el a sajtáságos hangzás, olykor a gyenge szólamok erősítése kedvéért. De itt valami más, egészen különleges történet, különleges üzenete volt ennek a folyamatos mozgás közben véghezvitt előadási módnak: azt jelenítették meg, hogy az eredendően egyszólamú magyar népdal *hogyan képes* kórossá fejlődni, majd visszatérni az egyéni énekhez. Persze az a szakmai fogás, hogy nem egy helyről, hanem a koncertterem különböző részeiről hangzanak el a művek, nem újkeletű a zenei előadóművészetben. Ezzel már a múlt század hatvanas–hetvenes éveitől kezdve kísérleteztek formabontó hangszeres zeneszerzők, például *Stockhausen* vagy a japánok, akik egyenesen a nézőtér ülései alól szólaltatták meg a művet, ezzel sajátos bódulatot, szárnyalás- és lebegésérzetet tudatosan előidézve a hallgatóságban. De hát amíg kísérletező kedvű zeneszerzők és karnagyok lesznek, az ilyesfajta előadási módok – szerencsére – továbbra is létezni fognak. A *Pro Musica* esetében azonban nem öncélú fiziológiai hatás kiváltási szándékaról, hanem a gondolatébresztés szándékaról volt szó.

A nyíregyháziak a bevezető népdaléneklést követően olyan ismert *Kodály-* és *Bartók-*műveket – *Gergely-járás*, *Villő*, *Táncnóta*, illetve *Leánynéző*, *Bolyongás*, *Leánykérő* – adtak elő, amelyeket a hallgatóság sorában ülök, vagyis a szimpózium résztvevői, nagyrészt szakmabeliek vagy gyakorló karnagyok minden bizonnyal ismernek, és a saját kórusukkal is előadhatnak, így tehát valóban a módszertani útmutatás, példaadás szándéka vezérelte a nyíregyháziak gálaműsorának összeállítását.

Természetesen a jelen kórusirodalmából is kaptunk ízelítőt. Így elhangzott Gyöngyösi Levente két, és Kocsár Miklós valamint F. Biebl egy-egy műve is a *Pro Musica* erős érzelmi sodrású előadásában, **Szabó Dénes** szakmai fogásai tisztán, világosan nyilvánultak meg.

A másik fellépő az **Új Liszt Ferenc Kamarakórus** volt. (Ez a kórus a *Párkai István* vezette Liszt Ferenc Kamarakórusból alakult.) 2010-ben **Erdei Péter** karnagy újjászervezte és azóta vezeti. Akkor vette fel a jobbára zeneakadémiai hallgatókból álló kórus a mostani nevét. Róluk is csak a szakmai és esztétikai elismerés legőszintébb hangján szólhattunk.

A gálaesten előadott műsoruk egy másik magyarországi kórusiskola, a budapesti kórusiskola stílusából, módszereiből adott bemutatót az elhangzó *Mendelssohn*-, *Gabrieli*-, *Szabó Barna*-, *Vajda János*- és *Schönberg*-művekkel. A kórus az európai kórusmuzsika széles anyagából és stíluskészletéből merít, ami a zeneakadémiai színvonalas képzés és gyakorlat része. A nyíregyházi és a budapesti kórusiskola egy-egy reprezentáns kórusa egymás utáni szerepeltetése jól érzékeltette a két kórusiskola közti azonosságokat és különbségeket.

A következő napi *Sebestyén Márta*-est káprázatos csoda volt

Erre sajnos kevesebben mentek el a szimpózium résztvevői közül, mint az előző esti, Zeneakadémia-beli hangversenyre. Csak sajnálni tudom azokat, akik lemondtak erről a nem mindennapi élményről. Nem tudják, mit veszítettek. Viszont akik ott voltak, egészen biztos azzal a felemelő érzéssel tértek haza a saját országukba, hogy mostantól már tudják, az európai kultúra és a világörökség szerves részeként mennyire értékes, sokrétű, gyönyörű és színes a magyar népdal, népzene, néptánc. Mi, magyarok pedig újfent megbizonyosodhattunk róla, hogy az egyik becses hungarikumunkat kétségkívül *Sebestyén Mártának* hívják.

Lelki szemük előtt képzeljék el, milyen felemelő lehetett az a műsor, amelyiknek végén a csaknem kizárólag külföldiekből – köztük nem egy hűvös északi szakmabeliből – álló közönség állva, ütemes tapssal köszönte meg Márta produkcióját. Hát igen! Ez a műsor tényleg több volt, mint produkció. Ez nemcsak egy világhírű magyar hang, a magyar népdal, hangszeres népzene, néptánc összetartozásának parádés bemutatója volt, hanem teljes, átfogó magyar kultúrtörténeti és politikátörténeti beágyazással egybekötött *megmutatkozásunk* a nagyvilág számára: *ezek vagyunk, ilyenek vagyunk, mi, magyarok*.

Szólnunk kell arról is, hogy a technikai, vizuális eszközök kitűnően segítették ezt a sikeres magyar megmutatkozást. Ugyanis a színpad közepén kivilágítva mindvégig ott függött Nagy-Magyarország térképe,

amelyen a sorban elhangzó ének- és hangszeres számok lelőhelyét egy-egy kigyúló fénypont jelölte. Így a külföldi közönség nemcsak földrajzilag tudta elhelyezni a hallottakat, hanem egyúttal drámai felismerésre is juthatott, amelyet *Sebestyén Márta* közbevetett magyarázatai is alátámasztottak: *az, amit ma magyar kultúrának, magyar népdalnak, népzeneének, néptáncnak nevezünk, túlnyomórészt a mai országhatáron kívül eső részekben található.* Így a külföldi hallgatóságnak akarva-akaratlanul Trianon bűnével is drámai módon szembesülnie kellett. És csodák-csodája, végül mégis állva tapsolva köszönték meg Mártának ezt az emlékeztető estet. Ugyanígy segítettek a megmutatkozásunkat a vetített képes bejátszások és filmrészletek is.

Márta mindenből gyönyörűt adott, és azt okosan adta. Volt erdélyi, Maros-vidéki népdal. Voltak *Kodály-Bartók* kutatóútjának állomásai, jóízű történetekkel fűszerezve. Volt az is, hogy miként épült be egy-egy népdal, dallam *Bartók, Kodály* vagy *Liszt* műzenéjébe. Volt „pálinkás” magyar népdal is, amellyel a kivetített kottáról Márta megénekelte a hallgatóságot. (Biz’ isten, sajnálom szegény külföldieket, hogy csak dalmaink nemzetközi nyelvét érthették, népdalaink gyönyörűen képszerű magyar nyelvű szövegéből mindvégig egy kukkot se érthettek, kivéve talán az EU „kedvencét”, a „pálinka” szót...) Voltak bemutatott vándordallamok, amelyek de másképp szólnak más-más területen. Volt mindenféle táncnóta, a lassútól a topogóson át az ugrósig. Volt a színpadra időnként be-bepördülő népi táncos pár, amely a népzeneészek muzsikájára szilajon ropta vagy éppenséggel aprózott. Voltak filmen bejátszott népi táncjelenetek és mai táncszínházi másolataik. Voltak sorban bemutatkozó népi hangszerek, mint ütőburdon, tekerőlant, hosszúfurugla, duda... Csak hogy ízelítőt adjunk ennek a teljes, gazdag estnek a műsorából. És volt mindennek az avatott királynője, előadója, megszólaltatója, kommentátora, *Sebestyén Márta*, aki még azt az elképesztő dolgot is tudta, hogyan kell *dudamódra* énekelni! Bizonyítva azt a kodályi mondást, hogy a leggazdagabb hangszer az emberi hang. Csoda-e, hogy állva tapsoltak a nagyvilág zenei szakemberei egy ilyen est végén? Csoda-e, hogy az est után az előcsarnokban akadt, aki a táncosok, zenészek unszolására mégiscsak táncra perdült?

Ha nem velem történik meg ez az április 26-i *Sebestyén Márta*-csoda, talán el se hiszem. Pedig megtörtént. Örülök, hogy még léteznek magyar csodák.

Kocsis Klára

